

ZEVEN MANIEREN OM EEN KAT TE DODEN

'Dit is een briljant debuut.' – *Javier Cercas*

Matías Néspolo

Leeswijzer

Zeven manieren om een kat te doden -
Matías Néspolo

DE GEUS

Oxfam Novib



Oxfam Novib

ambassadeurs van het zelfdoen.

Matías Néspolo,

Zeven manieren om een kat te doden

AUTEURSNAAM	Matías Néspolo
TITEL	Zeven manieren om een kat te doden
OORSPRONKELIJK JAAR VAN UITGAVE	2009
TAAL	spaans
VERTALING	Brigitte Coopmans en De Geus BV
GENRE	'coming-of-age' roman
ISBN	978 90 445 1738 5
UITGEVER	De Geus i.s.m. Oxfam Novib
DATUM VAN UITGAVE	mei 2011
NAAM AUTEUR LEESWIJZER	Marlene Lunter

Matías Néspolo werd geboren in Buenos Aires in 1975 en groeide op in een dorpje waarvan hij 'de naam liever wil vergeten'. In zijn geboortestad studeerde hij letteren en daarna werd hij journalist. Hij schreef voor diverse tijdschriften en publiceerde een dichtbundel en enkele korte verhalen. Recent verscheen van hem een anthologie van Argentijnse schrijvers. 'Zeven manieren om een kat te doden' is zijn prozadebuut. Het is zeer lovend besproken in de pers. Het prestigieuze Britse tijdschrift 'Granta' verkoos Néspolo tot één van de 22 meestbelovende Spaanstalige schrijvers geboren na 1975. Tegenwoordig werkt hij voor de Spaanse krant El Mundo als cultureel journalist. Sinds 2001 woont hij in Barcelona. Inmiddels werkt hij aan zijn tweede roman.

Het verhaal

Gringo, een ongeveer 20-jarige jongeman, is opgegroeid in een sloppenwijk van Buenos Aires. Mamina, een oudere vrouw, heeft zich over hem ontfermd toen zijn moeder verdween. Gringo heeft zijn school niet afgemaakt, werkt niet en brengt zijn dagen door met Chueco. Ze gebruiken drugs en drinken veel. Chueco betreft Gringo in criminele praktijken. Samen overvallen ze Farías, een kroegbaas, in zijn huis. Later ontdekt Gringo dat Chueco voor Jetita werkt, één van de twee drugsbazen in de wijk. Jetita wil de andere drugsbaron, Charly, verjagen en heeft daarvoor

de kroeg van Farías als uitvalsbasis nodig. De overval was bedoeld om Farías angst aan te jagen en hem in Jetita's armen te drijven. Chueco en Gringo beroven twee jonge dealers van Charly om duidelijk te maken dat Charly het veld moet ruimen. Dan begint Charly's bende jacht te maken op Chueco en Gringo. Een gewelddadige oorlog tussen de twee groepen breekt uit en er vallen verschillende slachtoffers. Gringo wordt er tegen zijn wil in meegesleurd.

Structuur

De roman telt dertig korte hoofdstukken met een titel. Elk hoofdstuk begint zonder uitleg midden in de scène. In het begin van het tweede hoofdstuk bijvoorbeeld zit Gringo achter een glas bier in de bar van Farías, wat je al lezend moet ontdekken. Het derde hoofdstuk begint met de klap van de honkbalknuppel waarmee Gringo Farías velt. Het verhaal wordt chronologisch verteld en bestrijkt enkele dagen. Er zijn geen flashbacks. Het speelt zich waarschijnlijk af in 2001, tijdens de financiële crash in Argentinië, toen de spanning hoog opliep en de straten vol demonstranten waren. Gringo houdt zich grotendeels op straat op, in de wijk, maar ook in het centrum van Buenos Aires. We volgen hem ook in het armoedige huisje van Mamina, in de kroeg en in Farías' vervuilde huis.

Perspectief

Gringo vertelt alle gebeurtenissen als ik-verteller. Als lezer ben je daardoor even onwetend als hij, samen ontdek je stukje bij beetje wat er allemaal speelt.

Schrijfstijl

Néspolo hanteert een vlotte, snelle schrijfstijl. In elk hoofdstuk komen veel dialogen voor waarin de jongens en de criminelen agressieve straattaal gebruiken. Néspolo gebruikt originele, doeltreffende metaforen. Mooi is bijvoorbeeld de volgende Homerische vergelijking¹: 'Quique gaat bij de dood ter communie. Een zwarte mis waar je niet op bent voorbereid, hoeveel voortekenen je ook krijgt. Zoals die Van Chueco. Hij is pas echt ter communie gegaan bij de man met de zeis. Ik was niet meer dan een misdienaartje. En de hostie was van lood' (p.203). In veel metaforen komt een kat voor (zie titel). Néspolo maakt regelmatig gebruik van ironie: 'In zo'n loterij van lukrake schoten wil je liever geen nummertje. Voor je het weet heb je de hoofdprijs te pakken' (p.85).

¹Uitgebreide vergelijking.

Personages

Gringo's moeder is jaren geleden uit zijn leven verdwenen. Die gebeurtenis heeft hij verdrongen en nu komt weer boven wat er toentertijd is gebeurd. Over zijn vader wordt niet gesproken. Gringo heeft geen doel in zijn leven, geen afgeronde schoolopleiding en geen werk. Hij heeft geen kwade inborst, maar door de uitzichtloosheid en de armoede, de drugs en alcohol en de invloed van zijn vriend raakt hij op het slechte pad. Door zijn naïviteit laat hij zich gebruiken en dringt het pas laat tot hem door wat er aan de hand is. Door 'Moby Dick' te lezen en erover na te denken, laat hij zien dat hij geen domme jongen is. Eigenlijk wil hij een nieuw leven beginnen als sieradenverkoper, maar de gebeurtenissen staan die plannen in de weg. Hij is verliefd op Yanina, de dochter van Fariás. Mamina heeft zich over Gringo en andere wezen ontfermd. Ze is bang dat Gringo op het slechte pad raakt. Met Toni wil ze niets meer te maken hebben, omdat hij iets te maken heeft met de dood van Gringo's moeder. Chueco is Gringo's vriend. Hij bezweert dat hij Gringo niet gebruikt, maar hij is wel degene die Gringo meeslept in het verderf. Yanina is de aantrekkelijke dochter van Fariás, die nog op school zit en zich zorgen maakt om de zaakjes waarin haar vader is verwickeld. Zij ziet Gringo wel zitten, maar verdenkt hem er terecht van dat hij betrokken is bij de overval op haar vader. Toni is Gringo's neef die tien jaar geleden verdween. Gringo ziet hem nu weer terug als sieradenverkoper. Hij wil zich graag bij hem aansluiten, maar ontdekt dat Toni verantwoordelijk is voor de verdwijning van zijn moeder en dat hij ook een rol speelde in de drugshandel in de wijk. Quique is een jongen uit de buurt die Gringo helpt. Hij is gehecht aan zijn hond Sultán. Zijn moeder Ernestina is bevriend met Mamina. Zijn zusje krijgt hersenvliesontsteking. Andere personages zijn Jetita en Charly, twee drugshandelaren die tegenover elkaar staan en Zavaleta, een corrupte politiecommissaris.

Thematiek

In 'Zeven manieren om een kat te doden' gaat het om overleven en niet kunnen ontsnappen aan een uitzichtloze situatie. Gringo leeft, net als alle anderen in de wijk, in armoede en om daaraan te ontkomen, begeven velen zich op het criminele pad. Hij droomt van een ander leven en Yanina moedigt hem aan om zijn schoolopleiding af te maken. 'Zeven manieren om een kat te doden' is een 'coming-of-age' roman². Gringo wordt op drie gebieden ingewijd: in de liefde, in de literatuur en in de criminaliteit. Met de liefde en de literatuur krijgt hij een positieve kant van het leven te zien, maar het is maar de vraag of die hem zullen redden.

²Een roman waarin het hoofdpersonage volwassen wordt.

Motieven

Criminaliteit, geweld, corruptie binnen de politie, hoererij en drugs voeren de boventoon in het leven van Gringo. Veel personages vinden een gewelddadige dood. Het begint met de kat uit de titel. Anderen komen om door kogels: één van de criminelen in de kroeg, Quiques hond, Chueco en Toni. Gringo's moeder is waarschijnlijk vermoord en Quiques zusje sterft aan hersenvliesontsteking. Of Gringo het er levend vanaf brengt, blijft in het midden. Daar tegenover staan de ontluikende liefde van Gringo voor Yanina, de (twijfelachtige) vriendschap met Chueco, de trouw van Quique aan Gringo, de genegenheid van Mamina voor de jongens waarover zij zich ontfermt en de belangstelling van Gringo voor 'Moby Dick'.

Symboliek

De locaties (zie structuur) symboliseren het armzalige leven dat Gringo leidt. Er is geen hoop, niet door de liefde van en voor Yanina, niet door het lezen van literatuur. Gringo kan, als een gekooide kat, niet ontsnappen. De wet van de sterkste geldt. Honger, verveling, drugs en geweld heersen. In de metaforen komt de kat uit de titel steeds weer terug: 'Het zaakje stinkt. Als een dode kat...' (p.30), 'Een kat is trouwer dan de plaatselijke zuiplap hier' (p.66), 'de draaiende motor van een fiat is 'net een bang katje' (p.89). Meestal wordt de kat in negatieve zin genoemd en vaak symboliseert hij de dood. De wens van Gringo om een nieuw leven te beginnen wordt gespiegeld door het verhaal van 'Moby Dick' van Herman Melville, de roman die Gringo aan het lezen is. Net zoals het Gringo niet lukt, lukt het de walvisvaarders niet om Moby Dick te vangen. En net zoals Ismaël de enige overlevende is, is Gringo één van de weinig overlevenden. Volgens één van de personages staat Moby Dick voor de 'schipbreuk van een samenleving' (p.217) en ook dat zien we gespiegeld in 'Zeven manieren', waarin allerlei groeperingen de straat opgaan om te protesteren.

Titelverklaring

Aan het begin van de roman wordt de toon gezet als Chueco een kat doodt, hem vilt en hem daarna samen met Gringo opeet. Verder worden er geen katten gedood, maar er vallen wel veel andere doden (zie motieven). De kat uit de titel symboliseert alle doden.

Discussievragen

1. Vindt u de titel uitnodigend om het boek te gaan lezen?
2. De roman begint met de plastische beschrijving van het villen van een kat. Wat is daarvan de betekenis voor de hele roman?
3. Is de agressieve straattaal passend en hoe hebt u die ervaren?
4. Hoe zou u Gringo's karakter omschrijven? Vindt u het begrijpelijk dat hij over de schreef gaat?
5. Welk beeld krijgt u van Chueco?
6. Hoe ziet u de vriendschap tussen Gringo en Chueco?
7. We beleven de gebeurtenissen alleen vanuit Gringo. Vindt u het beeld dat u zo van de gebeurtenissen krijgt volledig genoeg of zijn er aspecten die u mist?
8. Wat voegt het verhaal van Moby Dick toe aan deze roman?
9. 'Moby Dick' doet weer denken aan de bijbelse Job, de man die vragen stelde over de schepping en als enige een ramp overleefde en kon navertellen. Ziet u overeenkomsten tussen deze Job en Gringo?
10. Waarom schiet Gringo op Toni (blz. 209)?
11. Hoe denkt u dat het verder gaat met Gringo?
12. Zou er een manier zijn voor Gringo om uit zijn uitzichtloze situatie te ontsnappen?
13. Welke hoop hebt u kunnen ontdekken in de roman?
14. Het leven van Gringo staat ver af van het leven van de gemiddelde Nederlander. Kan deze roman toch iets voor ons betekenen?
15. Wat zou Matías Néspolo met deze roman willen laten zien?